

С. В. Кійко – кандидат філологічних наук, доцент кафедри германського, загального і порівняльного мовознавства Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

Частиномовний розподіл омонімів у сучасній німецькій мові

Роботу виконано на кафедрі германського, загального і порівняльного мовознавства ЧНУ ім. Ю. Федьковича

Статтю присвячено частиномовному аналізу лексичних омонімів у сучасній німецькій мові. У роботі встановлено зв'язок між наявністю граматичного й лексичного значення у словах різних частин мови і їхньою здатністю до омонімізації.

Ключові слова: омонімія, частини мови, граматичне і лексичне значення, омонімізація.

Кійко С. В. Частеречевое распределение омонимов в современном немецком языке. Стаття посвящена частеречевому аналізу лексических омонимов в современном немецком языке. В работе устанавливается связь между наличием грамматического и лексического значения в словах различных частей речи и их способностью к омонимизации.

Ключевые слова: омонимия, части речи, грамматическое и лексическое значение, омонимизация.

Kiyko S. V. Word Classes Distribution of Homonyms in Modern German. The article is devoted to the word classes analysis of homonyms in modern German. The relation between occurrence of grammatical and lexical meaning in the words of different word classes and their homonymic potential is established.

Key words: homonymy, word classes, grammatical and lexical meaning, homonymic potential.

Постановка наукової проблеми та її значення. Омонімія як явище однакового звучання зовсім різних за значенням слів здавна привертає увагу і лінгвістів, і філософів. Основна причина полягає в тому, що наявність омонімії суперечить логічності мови, раціональній цілеспрямованості мовного знака, єдності знака і значення, основному закону мовного знака. Традиційно дослідники омонімії зосереджували увагу на якісному аспекті вивчення цього явища. Так, низку праць присвячено загальній таксономії омонімічних одиниць [3, 104–115], питанням розмежування полісемії й омонімії [1, 31–43], позамовним та внутрішньомовним причинам появи омонімів [18, 76–79], специфіці омонімів залежно від їхньої частиномовної приналежності [7], системності чи безсистемності омонімії як мовного явища [8], особливостям омонімії в мові і в тексті [17] тощо. Ці та інші питання розглядаються в основному теоретично з наведенням декількох найбільш яскравих прикладів, без залучення достатнього матеріалу, зокрема, суцільної вибірки омонімів із тлумачних словників. Однак якісні й кількісні характеристики будь-якого об'єкта взаємообумовлені [23, 17], тому окреме вивчення якоїсь зі сторін явища не може надати вичерпні знання про нього.

Розпочнемо вивчення явища омонімії в німецькій мові з кількісного опису різних типів омонімів. Слід зазначити, що питання кількісних характеристик явища омонімії цікавить дослідників досить давно. Перші спроби кількісного опису омонімії французької мови знаходимо в праці Л. Філіпо-ле-Маделена [33], англійської мови – в монографії Л. Бріджеса [28] й омонімічному словнику В. Скита [34] тощо. У подальших дослідженнях лінгвісти ставлять питання про частку омонімів у словниковому складі певних мов, частиномовний розподіл омонімів, співвідношення одно- та багатоскладових, гомогенних і гетерогенних омонімів тощо. Проте в багатьох випадках автори отримують досить суперечливі результати. Так, кількість омонімів в англійській мові за даними різних дослідників коливається від 1800 слів [34] до 2947 [25, 275], 4800 [11] або 5096 [24]. Такі розходження можна пояснити і різними критеріями виділення омонімів, і відсутністю чіткого уявлення про структуру омонімічного ряду та види омонімічних одиниць: у деяких випадках підраховуються лише омографи, в інших – омографи й омофони; одні автори враховують лише повні омоніми, інші вносять до вибірки й часткові. З огляду на це, кількісний опис омонімії має будуватися на чіткому розумінні структури омонімічного ряду і послідовному розмежуванню одиниць різних рівнів.

Виклад основного матеріалу та обґрунтування отриманих результатів дослідження. У роботі ми розглядаємо лексичні омоніми, під якими розуміємо функціонально різні слова однієї мови

з чітко вираженою фонематичною, орфоепічною та графічною дублетністю. Загальна кількість лексичних омонімів, виписаних зі словника Duden [31], становить 5582 лексичні одиниці (ЛО), об'єднані в 2638 оморядів (див. табл. 1).

Таблиця 1

Якісний і кількісний склад омонімів різних частин мови

Частина мови	Кількість омонімів	Частина мови	Кількість омонімів
Іменник	3082	Займенник	67
Дієслово	938	Сполучник	67
Прикметник	838	Числівник	63
Прислівник	284	Частка	51
Прийменник	108	Артикль	4
Вигук	80	Разом	5582

Згідно з табл. 1, найбільшу за обсягом групу омонімічних лексем становлять іменники – 3082 омоніми, дієслова (938) і прикметники (838). Дещо меншу кількість омонімів зафіксовано серед прислівників (284), прийменників (108) і вигуків (80). Однаково представлені у нашій вибірці сполучники (67) і займенники (67), рідше трапляються омоніми серед числівників (63) і часток (51), найрідше фіксували омоніми серед артиклів (4).

Щоб встановити лінійність або нелінійність такого розподілу омонімів за різними частинами мовами, порівнюємо розповсюдженість омонімів з лексичною наповненістю кожної частини мови. Так, згідно з даними, наведеними у частотному словнику німецької мови В. Ортманна, іменники разом з власними назвами становлять 46,9 % усього словникового складу, дієслова – 19,3 %, прикметники – 22,6 %, прислівники – 6,7 %, займенники з питальними словами – 1,2 %, прийменники – 1,2 %, числівники – 0,5 %, сполучники – 1,3 %, вигуки – 0,4 % [32, 31]. За нашими власними підрахунками на матеріалі тлумачного словника Duden [31], кількість іменників становить близько 147200 ЛО, дієслів – 12818 ЛО, прикметників – 15900 ЛО, прислівників – 1960 ЛО, прийменників – 149 ЛО, вигуків – 252 ЛО, сполучників – 117 ЛО, займенників – 98 ЛО, числівників – 114 ЛО, часток – 56 ЛО і артиклів – 4 ЛО. Отримані дані наведено в табл. 2.

Таблиця 2

Якісний і кількісний склад омонімів різних частин мови

Частина мови	Кількість омонімів	Кількість лексем	Частка омонімів, %	Частина мови	Кількість омонімів	Кількість лексем	Частка омонімів, %
Іменник	3082	147 200	2,1	Сполучник	67	117	57,3
Дієслово	938	12 818	7,3	Займенник	67	98	68,4
Прикметник	838	15 900	5,3	Числівник	63	114	53,9
Прислівник	284	1960	14,5	Частка	51	56	91,1
Прийменник	108	149	72,5	Артикль	4	4	100
Вигук	80	252	31,8	Разом	5582	178 668	–

Згідно з таблицею 2, найвище співвідношення омонімів певної частини мови до її загальної кількості лексем спостерігається в артиклів: усі наведені в тлумачному словнику артиклі *der*, *die*, *das*, *ein* утворюють омонімічні ряди: *der*¹ (артикль) – *der*² (вказівний займенник) – *der*³ (відносний займенник), *die*¹ (артикль) – *die*² (вказівний займенник) – *die*³ (відносний займенник), *das*¹ (артикль) – *das*² (вказівний займенник) – *das*³ (відносний займенник), *ein*¹ (кількісний числівник) – *ein*² (неозначений займенник) – *ein*³ (неозначений артикль) – *ein*⁴ (прислівник). Менш насичені омонімами частка, прийменник, займенник, сполучник, числівник і вигук, а найменше – прислівник, дієслово, прикметник та іменник. Це означає, що найбільшу здатність вступати в омонімічні відношення мають неповнозначні частини мови. Артикль, частка, прийменник і сполучник як службові частини мови не співвідносяться з поняттями, вони є лише граматичними засобами вираження певних синтаксичних відношень. Деякі лінгвісти вважають, що службові слова посідають проміжне становище між лек-

сикою і граматикою [19, 107], їхнє лексичне значення зливається з граматичним [4, 15], вони десемантизовані [9, 34] або взагалі є чистою формою без змісту [16, 67]. Не підтримуючи крайні позиції щодо службових слів, ми вважаємо, як і Г. В. Колшанський, що їм властивий суто абстрактний, позбавлений предметно-речової співвіднесеності характер лексичного значення [9, 34]. Це сприяє певній широкোзначності, семантичній невизначеності, що дозволяє трактувати окремі вживання службових слів як омонімічні.

Повнозначні частини мови мають самостійне лексичне значення, тобто чіткіше окреслену семантику порівняно зі службовими частинами мови, що стримує розвиток омонімії. Крім того кожна повнозначна частина мови має одну класифікуючу ознаку: предметність, якість, дію, стан тощо, які неможливо виділити в службових частинах мови. Класифікуючі ознаки “утримують” повнозначні слова в межах однієї частини мови і гальмують процеси переходу однієї частини мови в інші, які дуже часто спостерігаються серед службових частин мови і є одним з джерел омонімії.

Статистична обробка отриманих даних за допомогою критерію χ^2 (методику обчислень [13, 120–122]) показала переважання емпіричних величин над теоретично очікуваними у восьми випадках з 11-ти: в омонімічних дієсловах ($\chi^2 = 7,4$), прислівниках (7,25), займенниках (7,05), числівниках (6,45), сполучниках (8), частках (7,32) і вигуках (5,07). Значна поширеність омонімії іменників виявилася на тлі їх великої кількості у словнику недостатньою: тут емпіричні величини відчутно нижчі за теоретично очікувані ($\chi^2 = 24,79$). Отримані дані щодо іменників, дієслів і прислівників можна пояснити відмінностями між різними розрядами номінативних слів. Іменники як слова, що мають значення граматичної предметності, протистоять дієсловам і прислівникам як словам, що мають значення граматичної предикатності [21, 39]. На думку Н. Д. Арутюнової, предметна семантика звернена до світу, предикатна – до мислення людини. Природа мовної компетенції щодо предметних і предикатних імен різна. Для того, щоб оперувати іменами, які ведуть адресата до предметів навколишньої дійсності, потрібно розібратися в природі світу, знати предметну співвіднесеність слова; для оперування предикатами необхідно дослідити способи мислення про світ, ознайомитися із системою понять, які виражаються в мові. Вживання імен визначається онтологією світу, а вживання їхніх семантичних предикатів – гносеологією [2, 172–185].

Слід однак зазначити, що поділ частин мови на самостійні та службові багато дослідників з різних причин не визнають. Так, П. Я. Скорик вважає виділення службових слів неправильним, оскільки у граматичному відношенні всі слова рівні: кожне протистоїть іншим як певний компонент граматичної системи мови [20, 286]. Г. Брінкманн – противник об'єднання артиклів, часток, прийменників і сполучників у службові частини мови, оскільки вони мають різноманітні синтаксичні функції і не піддаються класифікації взагалі [29, 104]. Службові частини мови об'єднують за залишковим принципом як “остаточний склад словника” [30, 79]. О. П. Сунік взагалі відмовляє службовим словам, які охоплюють надто різноманітні явища, у статусі слів. Результати його дослідження вказують на те, що критерії виділення незмінних частин мови відсутні. Використання тих самих критеріїв розрізнення, що й для змінних частин мови (спільність семантичного значення, граматичні категорії, словотвір, синтаксичні функції) для розмежування службових слів неможливе, а тому ні з граматичного, ні з лексичного поглядів такі різноманітні явища не є словами [21, 108–109].

Спробуємо пояснити отримані дані з поширеності омонімії з погляду нерозрізнення самостійних і службових частин мови. Так, в семіотиці прийнято поділяти мовні знаки на десигнатори і форматори. Десигнатори складаються з позначувального, що має фізичну природу, і позначуваного – десигната, а форматор – з позначувального й імпліцитної вказівки на операцію, таку, як заперечення, узагальнення [5, 66], тобто головною відмінністю форматорів від десигнаторів є наявність в їхній семантиці вказівки на логічну операцію. До форматорів У. Вейнрейх зараховує: 1) прагматичні оператори (ствердження, питання, наказ, відношення до змісту висловлювання тощо); 2) дійсничні знаки (особовий, часовий, просторовий дейксис, анафору, зворотність); 3) логічні оператори (заперечення, кон'юнкцію, диз'юнкцію, імплікацію, еквівалентність); 4) квантори (всезагальності, існування, зліченості / незліченості, означеності / неозначеності та інші); 5) знаки, що визначають організацію висловлювань: порядок слів, узгодження, окремі елементи відмінювання тощо. Специфічну семантику, яка організує зміст висловлювань, мають лише перші чотири типи формантів, а останній тип лише структурно значимий. Особливе місце серед них посідають дійсничні знаки: на відміну від інших форматорів, вони здатні до референції, але їхній зв'язок з референтом має інший характер, ніж

у десигнаторів. На таких відмінностях ґрунтується протиставлення номінативних і дейктичних засобів мови [5, 67–79].

Кількість омонімів серед десигнаторів (5142) істотно переважає їхнє відповідне число серед форматорів (440), що зумовлено широкою розповсюдженістю десигнаторів. Порівняння кількості омонімів з числом мовних знаків у словнику показало, що лише 2,9 % десигнаторів мають омоніми, тоді як відповідна частка омонімів серед форматорів становить 55,7 %. Отримані дані вказують на те, що форматори, тобто прагматичні й логічні оператори, дейктичні знаки і квантори завдяки імпліцитній вказівці на операцію мають нечітку семантику, що сприяє утворенню більшої кількості омонімів.

Н. Ю. Шведова виступає за функціональне членування слів на частини мови і розподіляє всі лексеми на чотири класи: слова, які вказують (займенники), іменують (іменники, прикметники, прислівники, предикативи і дієслова), зв'язують (прийменники і сполучники) і кваліфікують (частки, модальні слова) [26, 3]. Ці класи є носіями найбільш узагальненої лексичної семантики. Розглянемо залежність кількості омонімів від функціональних класів слів за класифікацією Н. Ю. Шведової (див. табл. 3).

Таблиця 3

Залежність кількості омонімів від функціонального класу

Функціональний клас	Кількість омонімів	Кількість лексем у словнику	Відносна частка омонімів, %
Слова, які вказують	67	98	68,4
Слова, які іменують	5142	177 878	2,9
Слова, які зв'язують	179	270	66,3
Слова, які кваліфікують	51	56	91,1

Згідно з таблицею 3, найбільшу відносну частку омонімів мають лексеми, які кваліфікують – частки і модальні слова. Це можна пояснити тим, що частки є поліфункціональними словами. Так, за даними А. Т. Кривоносова, з 39 логічних часток лише 11 функціонують як частки, а 28 перехрещуються з іншими лексико-граматичними класами [12, 97–100]. Крім того багато дослідників заперечують наявність лексичного значення у часток, говорять про граматикалізацію часток або про невизначеність їхнього лексичного значення [18, 11–13]. Така узагальненість і розпливчатість значення часток також сприяє їхній омонімізації.

На другому місці за відносною часткою омонімів перебувають слова, які вказують, – займенники. Вони позбавлені денотативних значень, які утворюють систему позначувальних слів, і цим протиставляються всім іншим. На чолі класу займенників закритий ряд вихідних (початкових) слів, які позначають глобальні поняття матеріального й духовного світу: про живу істоту (*хто*), предмет (*що*), ознаку (*який*), приналежність (*чий*), кількість (*скільки, котрий*), міру (*наскільки*), час (*коли*), місце (*де*), межі в просторі або часі (*звідки, куди*), елементарні зв'язки і залежності (*чому, навіщо*). Кожен з вказаних займенників очолює власну мікросистему, яка представляє засобами займенникових слів позначуване як визначене, невизначене або неіснуюче (відсутнє або непізнане), наприклад: *де – тут, там – десь – ніде, який – такий – ніякий, хто – я, ти, він, ми, ви, вони, хтось, ніхто* тощо [26, 9]. Невизначеність лексичного значення займенників сприяє їхній посиленій омонімізації.

Далі слідують слова, які зв'язують, – прийменники і сполучники. Й. Вукович вважає їх лексико-синтаксичними морфемами, характерними функціями яких є словосполучувальна чи синтаксична. Принципові відмінності між прийменниками і сполучниками мають, на думку автора, внутрішньомовний характер, і полягають у різній локалізації: в синтагмі з відмінковою формою (прийменники) чи в реченні в цілому (сполучники) [6, 60]. Як відомо, сполучники – це службова частина мови, що виступає для поєднання однорідних членів речення, частин складного речення чи окремих речень. Більшість лінгвістів одностайні в тому, що сполучники не мають самостійно вираженого лексичного значення, вони можуть лише виражати логічні зв'язки, як-от: кон'юнктивний (*und*), диз'юнктивний (*oder*), імплікативний (*denn*) антиімплікативний (*aber, doch*) тощо [12, 474].

Щодо прийменників, то досі не розв'язано остаточно питання про співвідношення семантичного й граматичного в прийменниках, хоча вже визначилися три різні підходи до трактування семантики прийменників: 1) концепція прийменника як службового слова; 2) як особливого роду слів із грама-

тичним та послабленим лексичним значенням; 3) як самостійного слова й суто семантичної категорії. Прихильники першої концепції розглядають прийменники як службову частину мови й заперечують наявність лексичного значення або в усіх прийменниках, або тільки в тих, що утворюють нерозривну єдність зі словами, які керують ними, будучи тільки засобом зв'язку [29, 150]. Прихильники іншого підходу до трактування семантики прийменника вважають, що прийменники мають і граматичне, і послаблене лексичне значення. Так, В. Г. Адмоні пише, що прийменники виражають відношення між предметами та явищами, і це є граматичним змістом прийменників. З іншого боку, прийменники виражають конкретний спосіб співвідношення між предметами і явищами (просторові, локальні, причинні тощо), і це їхнє лексичне значення [27, 140]. Інша група вчених розрізняє в межах названого підходу в прийменниках тільки абстрактне лексичне значення, яке збігається зі структурним або узагальненим граматичним значенням [14, 93] або трактує прийменники як суто семантичну категорію. При цьому синтаксичні властивості прийменників є наслідком їхньої семантики. Так, А. І. Моїсєєв вважає прийменники самостійними й повноцінними лексичними одиницями з власним, самостійним, властивим тільки йому значенням. Прийменники не набувають значення в сполученні з іншими словами, а, навпаки, вносять своє власне як необхідну складову частину значення цілого, яким є кожна осмислена фраза [15, 59–60].

Ми вважаємо, що прийменникам властиве граматичне і послаблене лексичне значення. Лексичне значення відокремлює кожен прийменник від граматично подібних одиниць всередині групи, а граматичне значення об'єднує всі прийменники у певну групу службових слів. Відмінкові значення – це граматичні значення прийменників, а семантичні елементи, пов'язані з конкретизацією просторових, часових, локальних та інших відношень, утворюють лексичне значення прийменників. Наявність граматичного й послабленого лексичного значення в прийменниках і суто граматичного значення у сполучниках сприяє їхній легкій омонімізації.

Найменшу відносну частку омонімів мають слова, які іменують, – іменники, прикметники, дієслова і прислівники, що зумовлено їхньою конкретною семантичною наповненістю.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Як видно з наведених граматичних класифікацій слів, пояснення різної поширеності омонімії залежно від частини мови, функціонального класу чи знаків мови треба шукати в їхній семантиці: слова з більш абстрактною, узагальненою семантикою (службові частини мови, функтори, слова, які кваліфікують і вказують, мають більшу кількість омонімів). Перспективним вважаємо дослідження омонімічного потенціалу різних частин мови з погляду їхнього когнітивного трактування, що й слугуватиме матеріалом наших подальших розвідок.

Література

1. Абаев В. И. О подаче омонимов в словаре / В. И. Абаев // Вопр. языкознания. – 1957. – № 3. – С. 31–43.
2. Арутюнова Н. Д. К проблеме функциональных типов лексического значения / Н. Д. Арутюнова // Аспекты семантических исследований. – М. : Наука, 1980. – С. 156–249.
3. Ахманова О. С. Очерки по общей и русской лексикологии / О. С. Ахманова. – М. : Либроком, 2009. – 296 с.
4. Бархударов Л. С. Очерки по морфологии современного английского языка / Л. С. Бархударов. – М. : Либроком, 2009. – 160 с.
5. Вейнрейх У. О семантической структуре языка / У. Вейнрейх // Новое в лингвистике. – М. : Прогресс. – 1970. – Вып. 5. – С. 51–79.
6. Вукович Й. К проблеме классификации частей речи / Й. Вукович // Вопр. языкознания. – 1972. – № 5. – С. 49–61.
7. Демська О. М. Лексична та лексико-граматична омонімія сучасної української мови : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01 / О. М. Демська. – К., 1996. – 16 с.
8. Головня А. И. Омонимия как системная категория языка / А. И. Головня. – Минск : БГУ, 2007. – 132 с.
9. Колшанский Г. В. Соотношение субъективных и объективных факторов в языке / Г. В. Колшанский. – М. : КомКнига, 2005. – 232 с.
10. Конецкая В. П. Характеристика лексических омонимов и пути их образования в английском языке / В. П. Конецкая // Исследования по английской лексикологии. – М. : Наука, 1961. – С. 84–110.
11. Костюченко Ю. П. Количество и место омонимов в современном английском языке : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.04 / Ю. П. Костюченко. – Харьков, 1954. – 14 с.

12. Кривонос А. Т. Система классов слов как отражение структуры языкового сознания / А. Т. Кривонос. – М. ; Нью-Йорк : ЧеРо, 2001. – 848 с.
13. Левицкий В. В. Семасиология / В. В. Левицкий. – Винница : Нова книга, 2006. – 512 с.
14. Майтинская К. Е. Об отграничении слова от части слова / К. Е. Майтинская // Морфологическая структура слова в языках различных типов. – М. ; Л. : АН, 1963. – С. 87–94.
15. Моисеев А. И. Некоторые вопросы теории словосочетаний / А. И. Моисеев // Филологические науки. – 1977. – № 2. – С. 54–60.
16. Пешковский А. М. Русский синтаксис в научном освещении / А. М. Пешковский. – М. : Учпедгиз, 1938. – 348 с.
17. Привалова И. В. Психологическая установка в процессе понимания иностранного текста (на материале русского и английского языков) : автореф. дис. ... канд. филол. наук : спец. 10.02.19 / И. В. Привалова. – Саратов, 1995. – 18 с.
18. Пророкова В. М. К вопросу о разграничении омонимов и лексико-семантических вариантов слова (на материале непроемких существительных современного немецкого языка) : автореф. дис. ... канд. филол. наук : спец. 10.02.04 / В. М. Пророкова. – М., 1966. – 16 с.
19. Скиба Ю. Г. Производные предлоги в современном русском языке (специальный курс для студентов-филологов) : конспект лекций / Ю. Г. Скиба. – Кн. 1. – Черновцы, 1965. – 52 с.
20. Скорик П. Я. Грамматика чукотского языка. Ч. 1: Фонетика и морфология именных частей речи / П. Я. Скорик. – М. ; Л. : Изд-во АН СССР, 1961. – 448 с.
21. Суник О. П. Общая теория частей речи / О. П. Суник. – М. ; Л. : Наука, 1966. – 131 с.
22. Торопова Н. А. Семантика и функции логических частиц (на материале немецкого языка) / Н. А. Торопова. – Саратов : Изд-во Саратов. ун-та, 1980. – 174 с.
23. Тулдава Ю. А. Проблемы и методы квантитативно-системного исследования лексики / Ю. А. Тулдава. – Таллинн : Валгус, 1987. – 205 с.
24. Тышлер И. С. Словарь лексических и лексико-грамматических омонимов современного английского языка / И. С. Тышлер. – Саратов : Изд-во Саратов. ун-та, 1975. – 380 с.
25. Шайкевич А. Я. Источники лексической омонимии в германских языках : автореф. дис. ... канд. филол. наук : спец. 10.02.04 / А. Я. Шайкевич. – М., 1962. – 20 с.
26. Шведова Н. Ю. Теоретические результаты, полученные в работе над “русским семантическим словарем” / Н. Ю. Шведова // Вопр. языкознания. – № 1. – 1999. – С. 3–16.
27. Admoni W. Der deutsche Sprachbau / W. Admoni. – 4. Aufl. – München : Beck, 1982. – 336 S.
28. Bridges R. S. On English Homophones / R. S. Bridges // Society for Pure English Tract. – Oxford : Clarendon Press, 1919. – 48 p.
29. Brinkmann H. Die deutsche Sprache. Gestalt und Leistung / H. Brinkmann. – Düsseldorf : Schwann, 1971. – 939 S.
30. Duden. Die Grammatik der deutschen Gegenwartssprache / Duden. – Mannheim ; Wien ; Zürich : Dudenverlag, 1995. – Bd. 4. – 864 S.
31. Duden. Deutsches Universalwörterbuch / G. Drosdowski. – 6. Aufl. – Wien : Dudenverlag, 2006. – 1816 S.
32. Ortman W. D. Hochfrequente deutsche Wortformen / W. D. Ortman. – 3. Aufl. – München : Goethe-Institut, 1979. – 200 S.
33. Philipon-la-Madelaine L. Des homonymes français, ou Mots qui dans notre langue se ressemblent par le son et différent par le sens / L. Philipon-la-Madelaine. – Paris : Nouv. éd, 1802. – 384 p.
34. Skeat W. An Etymological Dictionary of the English Language / W. Skeat. – Oxford : Univ. Press, 1909. – 680 p.

Статтю подано до редколегії
14.03.2011 р.